

Zienswijze Straat Consulaat op woonzorgvisie

Den Haag, 22 mei 2025

Geacht college,

Dank voor de mogelijkheid om een zienswijze te geven op de concept-woonzorgvisie.

We gaan eerst even terug naar 2006. Toen startte de gemeente Den Haag met een pilotproject om 11 dakloze mensen met een Housing First-aanpak huisvesting te geven. Het project bleek twee jaar later zeer geslaagd en de gemeente zou de werkwijze blijven hanteren. Bijna 20 jaar later zit Housing First in Den Haag eigenlijk nog steeds in de pilotfase. Jaarlijks worden enige tientallen mensen ermee geholpen. De omslag naar een structurele systeemaanpak van dakloosheid met Housing First is de afgelopen 20 jaar niet van de grond gekomen. Was dat wel gebeurd dan hadden we nu waarschijnlijk niet zo'n grote dakloosheidscrisis gehad.

We zien hetzelfde bij het project Skaeve Huse. Het zat in 2010 zelfs in het coalitieakkoord: *"We zetten daarnaast voor mensen die ernstige overlast veroorzaken, een pilotproject op in de vorm van tijdelijk wonen inclusief begeleiding op een plek buiten woongebieden, met als doel terugkeer."* Het is bij papier gebleven. Het kwam niet van de grond.

Zowel Housing First als Skaeve Huse zien we in de woonzorgvisie weer opnieuw in de spotlights staan, maar gaat het deze keer wel lukken?

Introductie en opzet

Het is goed dat er nu een woonzorgvisie ligt. We onderstrepen de visie en ambitie van het college. We lezen in de tekst een serieuze wil om de uitstroom vanuit de maatschappelijke opvang te verbeteren, inclusief een serieuze inhaalslag nu. Dit is ook hard nodig gelet op de steeds nijpender wordende problemen voor de steeds groter groeiende groepen dakloze mensen. De woningtekorten blijven maar oplopen, waardoor de uitstroom uit de instellingen moervast zit, er zelfs wachtlijsten voor noodopvang zijn en mensen die plotseling dakloos raken steeds moeilijker aan huisvesting kunnen komen.

In onze zienswijze willen we ingaan op een aantal punten die relevant zijn voor het voorkomen en bestrijden van dakloosheid. Het gaat om het volgende:

- Passende huisvesting en woonzorgconcepten
- De verhouding tussen de Woonzorgvisie en de Woonvisie:
- Het gebrek aan aandacht voor ruimtelijke ordening;
- Het onderscheid tussen mensen met urgentie en zonder urgentie.
- De verhouding met het beleidskader "Den Haag geeft Thuis" en de uitgangspunten en ambities daarin;
- Het gebrek aan een duidelijk tijdspad en doelstellingen. Daaronder valt ook de gebrekkige informatiehuishouding;
- Het ontbreken van een aanpak van structurele belemmeringen.

Passende huisvesting als norm

We willen benadrukken dat veruit de meeste dakloze mensen, ook mensen die uit de maatschappelijke opvang stromen, geholpen zijn met een passend thuis gelijk aan niet dakloze mensen. Er wordt in de woonzorgvisie veelvuldig gesproken over woonconcepten of woonzorgconcepten. Deze kunnen zonder meer passend zijn voor een deel van de mensen in de aandachtsgroepen. Wat we willen vermijden is het idee dat iemand uit de maatschappelijke opvang per definitie in een speciaal woonconcept terecht moet komen of daartoe gedwongen wordt. Kan het College, in lijn met het beleidskader “Den Haag geeft thuis” (RIS316085)”, duidelijk maken dat in beginsel mensen die dakloos zijn en uit de opvang stromen reguliere en passende huisvesting nodig hebben en krijgen? Daarbij aangetekend dat specifieke woonzorgconcepten passend kunnen zijn, maar niet opgedrongen worden als norm.

De verhouding tussen de woonvisie en de woonzorgvisie

Allereerst willen wij kort ingaan op twee beloftes uit de eerder aangenomen Woonvisie:

Ontbreken van ruimtelijke ordening

In de Woonvisie is het volgende opgenomen:

“De woonzorgvisie is een integraal beleidsdocument dat de beleidsterreinen wonen, welzijn en zorg en ruimtelijke ordening met elkaar verbindt.”

In de woonzorgvisie wordt weliswaar gesteld dat er een gerichte en “integrale visie nodig is op het gebied van wonen, zorg en welzijn”, maar daarbij wordt ruimtelijke ordening niet genoemd. Dit lijkt ons een misser, aangezien het essentieel is dat ook vanuit het beleidsterrein ruimtelijke ordening het huisvesten van de genoemde groepen topprioriteit dient te zijn. Bij ruimtelijke ordening worden immers de ruimteclaims belegd en wordt gestuurd met ontwikkelprogramma’s. Bij ruimtelijke ordening begint het borgen van voldoende en passende woonruimte voor de urgente aandachtsgroepen.

Onderscheid tussen mensen met urgentie en zonder urgentie

In de Woonvisie is het volgende opgenomen:

“Via de woonzorgvisie geeft de gemeente Den Haag invulling aan de programma’s ‘Een thuis voor iedereen’, Wonen en zorg voor ouderen, het wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting en het Nationaal Actieplan Dakloosheid Eerst een Thuis en het beleidskader Aanpak dakloosheid “Den Haag geeft thuis” (RIS316085).”

In de woonzorgvisie wordt het Nationaal Actieplan Dakloosheid niet genoemd.

Ook dit lijkt ons een misser. In het Nationaal Actieplan Dakloosheid staat dat Wonen Eerst leidend is, dat dakloosheid in 2030 is uitgebannen, dat ETHOS Light de leidende definitie is van dakloosheid en preventie van dakloosheid het uitgangspunt is.

We zien dat in de woonzorgvisie onderscheid wordt gemaakt tussen dakloze mensen met en zonder urgentie. Mensen die uitstromen uit de maatschappelijke opvang krijgen wel urgentie en alle andere dak- en thuisloze mensen niet. Dit is in strijd met het Nationaal Actieplan Dakloosheid en het Programma Eerst een Thuis.

Zo wordt een ieder die geen toegang heeft tot de maatschappelijke opvang, waaronder mensen die tijdelijk verblijven bij vrienden en familie, op vakantieparken en in camper/auto uitgesloten van urgentie. Op basis van eerdere Ethos tellingen in andere regio's blijkt dit het grootste deel van de groep dakloze mensen te zijn en zitten hier buitenproportioneel veel vrouwen, jongeren en kinderen in. We weten dat zij zonder een snelle huisvestingsoplossing snel tot de categorie zorgbehoevenden zullen behoren.

De ETHOS-Light definitie maakt geen onderscheid en beschouwt alle dakloze mensen zonder veilig en zeker thuis als dakloos.

Wij bepleiten dat alle dakloze mensen onder de ETHOS Light definitie urgentie dienen te krijgen. Het huidige voorstel van de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting maakt weliswaar nog steeds dit onderscheid, maar is nog niet door het parlement. Los hiervan kan het college er ook voor kiezen om een ruimere urgentieregeling dan wettelijk verplicht op te stellen, die wel in lijn is met de ETHOS Light definitie. Mocht dit niet gebeuren dan wordt het onmogelijk om dakloosheid in 2030 uit te bannen.

De verhouding met het beleidskader “Den Haag geeft Thuis”

Het uitgangspunt van het beleidskader is gelijk aan het Nationale Actieplan Dakloosheid, “Eerst een Thuis”. Het draait om Wonen Eerst, waarbij de automatische stap via opvang eruit wordt gehaald. Mensen hebben recht op een thuis en hoeven niet eerst in de opvang en deze vervolgens te verdienen. Dat heeft enkele consequenties die relevant zijn voor deze woonzorgvisie, maar die we niet voldoende terugzien.

De woonzorgvisie gaat immers expliciet over de uitstroom uit de opvang. Er wordt geen rekening gehouden met de ambitie om opvang af te bouwen ten gunste van wonen. De vraag is dan ook of de woonzorgvisie op dit punt de ambitie van het beleidskader Den Haag Geeft Thuis niet in de weg gaat zitten. Indien dit niet het geval is, hoe ziet het College dit voor zich?

We vragen ons dan ook af hoe deze woonzorgvisie zich verhoudt tot Wonen Eerst en de afbouw van opvang. Indien de stap van opvang naar wonen wordt gezet en succesvol is, hetgeen de ambitie is, wat is dan de relevantie van deze woonzorgvisie voor dakloze mensen? Het is cruciaal hier een antwoord op te hebben aangezien deze visie tot 2040 geldt, terwijl de ambitie in het beleidskader Den Haag Geeft Thuis al in 2030 zou moeten worden behaald.

Tenslotte, een belangrijk uitgangspunt is dat wonen en zorg worden gescheiden. Dat gaat onder andere via huurcontracten. Nu is de norm dat er intermediaire huurcontracten worden afgegeven waarin zorg en wonen intrinsiek verbonden zijn en mensen een woning moeten verdienen. Hier moeten we vanaf. Een eigen huurcontract losgekoppeld van zorg zou de norm dienen te zijn. Dit is een zeer belangrijk principe en dit ontbreekt in de woonzorgvisie. We roepen met klem op dit punt te integreren in de woonzorgvisie.

Gebrek aan tijdspad, cijfers en concrete doelstellingen

Geen duidelijk tijdspad en concrete doelstellingen

Er is een mooie visie, ambitie, enkele doelstellingen en acties, maar het ontbreekt aan een duidelijk plan. De vraag is: wanneer is de gemeente tevreden over

de resultaten en waar kunnen we de gemeente aan houden? Dat lijkt ons voor sturing in de uitvoering en lessen leren cruciaal. Het lijkt ons voor verantwoording, met name richting de gemeenteraad ook cruciaal. We erkennen dat bepaalde acties sterk afhankelijk zijn van externe factoren waar slechts beperkt invloed op is, maar dan zouden maatregelen waar dit minder speelt alsnog veel concreter kunnen worden geformuleerd. Zo worden er bijvoorbeeld enkele concrete acties verbonden aan het beter benutten van de huidige voorraad via hospitaverhuur, Kamers met Aandacht en Onder de Pannen. Het is echter niet duidelijk hoeveel extra woonruimte hierdoor gecreëerd zal worden en wanneer. Bovendien geldt bij Kamers met Aandacht en Onder de Pannen dat het (zeer) tijdelijke huisvesting betreft. Ook bij deze vormen geldt dat er uiteindelijk weer uitstroom nodig is.

Het gebrek aan een concreet tijdspad met kwantitatieve indicatoren is met name problematisch, omdat we tegelijkertijd constateren dat veel acties relatief "soft" zijn. Het gaat vaak om "onderzoeken", "inzetten op", "verkennen". Bovendien zien we wel termen als "forse verhoging van...", maar deze worden niet geconcretiseerd. Zo is duidelijk dat er veel meer woningen moeten komen voor ex-gedetineerden, maar hoeveel gaat de gemeente vrij maken en wanneer? Detentie is niet zelden een route naar dakloosheid en stabiele huisvesting is een belangrijk element om recidive tegen te gaan. Nu wordt een fors aantal mensen opgevangen door het Leger des Heils, maar in lijn met de ambitie van het beleidskader "Den Haag geeft Thuis" (Wonen Eerst), zou deze schakel eruit moeten worden gehaald. Hoe snel gaat dit gebeuren?

Informatiehuishouding

Uit de woonzorgvisie blijkt dat het moeilijk is om relevante cijfers over de verschillende doelgroepen te produceren. Zowel als het gaat om de huidige situatie, als de trends. Zo sluiten de cijfers van de Woonzorganalyse en de Factsheets niet goed aan op de cijfers van de visie. Het lijkt ons essentieel dat de informatiehuishouding van de gemeente op orde is. Anders blijft het manoeuvreren op drijfzand en kan er niet goed gestuurd worden. Het gebruik van dashboards kan daarbij helpen, maar wordt niet genoemd in de visie.

Gebrekkige analyse van belemmeringen

In de Woonzorgvisie ontbreekt op veel punten met betrekking tot dakloze mensen een heldere probleemanalyse waarbij structurele belemmeringen in beeld worden gebracht.

Het toevoegen van woonruimte in de bestaande woonvoorraad of via nieuwbouw is cruciaal. Dit is echter maar een deel van het verhaal. Zo wordt bijvoorbeeld al geconstateerd bij de matching van het zeer geringe aantal convenantwoningen dat er vaak sprake is van mismatch. Wij zijn voor het toevoegen van meer convenantwoningen, maar denken niet dat dit de structurele problemen die leiden tot mismatch gaat oplossen. Hetzelfde zien we terug bij woningen voor jongeren die uit jeugdzorginstellingen stromen. Onderzoek dat we hebben uitgevoerd laat zien dat gemeenten en corporaties geen idee hebben hoeveel jongeren uit jeugdzorginstellingen gaan stromen, waardoor er vaak geen plek voorhanden is. Ook wordt aangegeven: "Doorstroming in en uit beschermd wonen bevorderen", maar het wordt niet duidelijk wat hier nu de structurele belemmeringen voor zijn en hoe dit dan wordt bevorderd.

Wij vinden dat een woonzorgvisie dit soort structurele problemen ook zou moeten tackelen. Waar deze evident zijn zouden er acties moeten worden ondernomen om deze belemmeringen te overwinnen.

Tenslotte

De vraag is of deze visie ook echt van het papier af gaat komen. Wat we tot nu toe zien is een tergende opeenvolging van visies waarin de problematiek van dakloosheid weliswaar wordt onderkend, maar waar de oplossingen vooruit worden geschoven. In het Beleidskader Aanpak Dakloosheid wordt verwezen naar de Woonvisie. In de Woonvisie naar de Woonzorgvisie. En in de Woonzorgvisie naar de Uitvoeringsplannen. Terwijl er serieuze vragen zijn over de mate waarin ze op elkaar aansluiten en de problematiek alleen maar erger wordt.

We roepen de gemeente op om gewoon eens aan de slag te gaan.